

AZ ERDŐMÉRNÖKI KAR TANSZÉKEINEK TÖRTÉNELMI ALAKULÁSA

A **Matematikai Tanszék** a selmeci Bányászati Akadémia keretében, 1765-ben alakult meg Mennyiségtan, Fizika, Mechanika Tanszék néven. Első tanára *Poda Miklós* volt, aki 1765—1771-ig vezette. Kezdetben kizárólag elemi matematikát adtak elő, a cél a hallgatók műszaki gondolkodásának fejlesztése és a szakmai irodalom megértéséhez szükséges alapok elsajátítása volt.

1821-ben megengedték *Schitkó* professzornak, hogy a magasabb analízisből fakultatív órákat tartson a kiválóbb hallgatók részére.

Kötelező tananyagként *Walek Károly* professzor (1901—1952) oktatta először a mérnöki stúdiumokhoz szükséges alkalmazott felső matematikát és a valószínűségszámítás elemeit. A matematikai statisztikát és a lineáris programozást *Roxer Egon* docens 1964-ben kezdte oktatni.

A tanszéken mindvégig jelentős kutatómunka folyt; kezdetben ez meglehetősen szerteágazott, mert az akkori tanszékvezetők a tudomány több ágával is foglalkoztak. Például *Poda Miklós* munkáiban foglalkozott bányagépekkel, ásvány- és földtannal is. Vagy éppen *Doppler Cristián* (1847—50) elsősorban a fizikában végzett kutatásai révén tett szert világhírré.

A XX. század közepén a tanszék professzorai és oktatói közül *Walek Károly* differenciálegyenletek kutatásával és *Kiss Ignác* közelítő számításokkal foglalkozott. *Roxer Egon* docens a matematikai statisztika erdészeti alkalmazásaiban ért el eredményeket. Századunk 70-es éveiben a tanszéki kutatások — *Moór Arthur* professzor révén — a differenciálgeometriai terek elméletének vizsgálatával bővültek. Erre az évtizedre esik a tanszék könyvtárájának és különösképpen folyóiratállományának jelentős fejlődése. Ez az irány azonban sajnos, a 80-as évek elején, a nehezedő gazdasági helyzet következményeként megállt, sőt részben visszafejlődött. Újabb céljainkban elsősorban KGST-folyóiratok beszerzését szorgalmazzuk.

A fiatal nemzedék részben a differenciálgeometriai, ezen belül a variációszámítási problémákat kutatja, részben a számítógép alkalmazási lehetőségeit fejleszti, ugyanakkor faipari mérnöki-fizikai témák kutatásával is foglalkozik. Így a további eredményes oktatói és kutatói munka biztosítotttnak látszik.

Dr. Moór Arthur—dr. Roxer Egon

Az erdészeti tudományok **kémiai** alapozásának szükségességét már selmecbányai elődeink felismerték. A kémiát az erdészek eleinte a bányászokkal együtt hallgatták. A bányászok szemszögéből összeállított tematika a dolog természeténél fogva nem tartalmazhatta azokat a kémiai ismereteket, amelyek a szerves világban, vagy az erdőtalajban uralkodó törvényszerűségek megértéséhez szükségesek. A kérdés megoldására 1885/86-ban létrehozták az Erdészeti Vegytani Tanszéket, amely több, mint hat évtizeden át nemcsak a kémiai, hanem a termőhelyismerettni tárgyak oktatását is ellátta. A tanszék tanárai, *Bencze Gergely*, *Vági István* és *Botvay Károly* az erdészeti talajtani kutatási irány kiépítésével hosszú időre behatárolták a kémia szerepét az erdészeti tudományokban.

A második világháború után a helyzet gyökeresen megváltozott. A vegyipar rohamos fejlődése nyomán meginduló vegyszerezés az erdészet területén is utat tört magának. A fafeldolgozás terén ugyanakkor a nagy teljesítőképességű műgyanta ragasztók olyan új iparágak létrejöttét tették lehetővé, mint a forgácslap- és a farostlemezgyártás. A gyakorlati életben bekövetkezett fejlőd-

dés nyomán a kémiai oktatással és kutatással szembeni igények is jelentősen megváltoztak. Ennek figyelembevételével 1951-ben a szorosan vett kémiai tárgyak művelésére *Romwalter Alfréd* vezetésével külön kémiai tanszéket létesítettek. A régi tanszék *Botvay Károly* vezetésével Termőhelyismerettani Tanszék néven; átmenetileg szűkebb profillal, majd később a talajbiológiai iránynyal bővülve folytatta működését. Botvaytól *dr. Pántos György* vette át, majd az 1983. év elejétől *dr. Szodfridt István* vezeti a Termőhelyismerettani Tanszéket.

Az önállóvá vált kémiai tanszék 1957-től kezdve napjainkig két fő irányban fejlődött. A bioaktív vegyületek alkalmazása az erdészeti biokémiai ismeretek fejlesztését tette szükségessé. A faipari kemizációs törekvéseknek megfelelően ugyanakkor ki kellett építeni a faipari kémiai technológia tárgykörét, amely a fa kémiáján és a fa kémiai technológiáján kívül a faiparban használatos ragasztó- és felületkezelő anyagok kémiáját és kémiai technológiáját is magába foglalta. Az utóbbi témakörből évente három-négy diplomamunka készül a tanszéken. Átlagosan ugyanennyi a diákköri dolgozatok száma is. Témakörük az oktatott területet teljesen átfogja. A kutatómunka eredményei lehetővé tették két erdészeti és egy faipari szakmérnöki tárgy kifejlesztését, továbbá két kandidátusi és két egyetemi doktori értekezés megírását.

A kémiával szemben támasztott újabb igények az erdei ökoszisztémákban uralkodó törvényszerűségek kémiai vonatkozásainak a feltárására, továbbá az erdei biomassza kémiai hasznosítására irányulnak.

Dr. Szendrey István

A Termőhelyismerettani Tanszék munkája az erdőmérnökképzés ökológiai megalapozását, azoknak a tényezőknek ismertetését szolgálja, amelyek meghatározzák az erdőgazdálkodás biológiai vonatkozású tevékenységét. Nemcsak tárgyi ismeretanyag oktatását tűzzük ki célul, hanem olyan szemléletet kívánunk hallgatóinkba plántálni, amely az erdőt egységes egésznek, életközösségnek tekinti és a részfolyamatok egymáshoz kapcsolódásának tudatában igyekszik az erdőgazdálkodást megoldani.

A tanszéki munkát két kiváló előd példájának ötvözetében igyekszünk végezni, *Vági István* kiváló kutató, míg a generációkat nevelő *Botvay Károly* kiváló pedagógus volt. E két példa nyomán szeretnők a tanszék munkáját úgy szervezni, hogy oktatóinknak kutatómunkára is lehetőségük legyen, ugyanakkor a kutatói státusban álló munkatársainkat is bevonjuk az oktatásba. A tanszék munkáját két külön részre lehet tagolni. Az oktatással elfoglalt szakembereken kívül a Magyar Tudományos Akadémiához tartozó mikrobiológiai kutatórészleggel is rendelkezünk.

Kutatási területen az erdészeti vonatkozásnak kívánunk nagyobb hangsúlyt adni, tehát pl. talajtani vonatkozásban olyan, erdészetiileg fontos talajtípusok megismerését szolgálni, amelyeket a hazai talajtan is kevésbé ismer (pl. réti erdőtalajok, öntés erdőtalajok stb.), e mellett az erdő tápanyag-körforgalom vizsgálatához is hozzájárulni nemcsak talajtani, de mikrobiológiai vonatkozásban is. Az avarbomlásban részt vevő és a tápanyag feltárásában fontos helyet foglaló mikroszervezetek munkájának megismerése, az erdei fák mikorhiza kapcsolatainak feltárása, a laskagomba- termesztés gombanemesítési és termesztési vonatkozásainak kidolgozása lesz a feladat. A szennyvízhasznosítás és hígtrágyafelhasználás erdészeti, talajtani vonatkozásaihoz szakértői tevékenység keretében járulunk hozzá.

Dr. Szodfridt István

A Növénytani Tanszéket dr. Fehér Dániel 1923-tól korszerű kutatóbázissá, „Növénytani Intézet”-té fejlesztette, s ez széles körű nemzetközi elismerést és tudományos együttműködést eredményezett. A hallgatók képzése és a botanikus kert kialakítása a kutatásokkal párhuzamosan folyt.

1952-ben a talajbiológiai részleg dr. Fehér Dániel vezetésével az MTA kötelékébe került, az oktatási részleg pedig dr. Nemky Ernő vezetésével Növénytani Tanszék néven működött tovább. Ekkor történt meg a korábbi, majdnem enciklopédikus jellegű növénytan több önálló tantárgyra való szétválasztása, és a kiscsoportos oktatási módszerre való áttérés, s ezért az oktatói létszám hét főre emelkedett. Ebben az időszakban az egyes diszciplínák kifejlesztése, jegyzetek írása, a **gyűjtemények és szemléltető eszközök** gyarapítása képezte az oktatók fő feladatát, s a kutatás háttérbe szorult, amit a műszerek és segéderők hiánya is hátráltatott.

A tanszék oktatói — a kutatási munka további szerény arányának fenntartása mellett — elsősorban a megkezdett oktatásfejlesztési feladatokat folytatják. Feladatukat képezi ezenkívül a 10 ha-ról 14,5 ha-ra növekedett botanikus kert gondozása és fejlesztése is.

A jövőben terveinket illetően, az oktatás korszerűsítése mellett, szeretnénk az alapkutatások intenzívebb művelésével segítséget nyújtani. Ehhez az lenne az ideális (a tudományos utánpótlás szempontjából is), ha tanszékünk kutatókkal és segéderőkkel növekedne (esetleg intézetté fejlődne). Ennek realizálását a mindinkább felismert társadalmi igény kedvezően, az óraszám redukálásához és csak a hallgatói létszámhoz igazodó és így a tanszéki létszámot csökkenteni igyekvő szemlélet, valamint az integrálási tendencia kedvezőtlenül befolyásolja. Ez utóbbi érvényesülése esetén csak más kutatókkal és jól felszerelt intézetekkel való szerencsés együttműködés jelenthet kiutat.

Dr. Gencsi László

A földméréstan oktatása jelentős múltra tekinthet vissza egyetemünkön. Az oktatás eleinte más tantárgyak keretén belül folyt, a tanszék a századfordulón szerzett önállóságot. Aktív részese volt az 1949-ben soproni keretek között megindult földmérőmérnök-képzésnek. Olyan neves elődök, mint *Jankó Sándor*, *Sébor János*, *Bezzegh László* alatt erdészek, erdőmérnökök százai alapozták meg geodéziai tudásukat.

A tanszék gazdag múltjáról beszél országos viszonylatban egyedülálló, féltve őrzött műszergyűjteménye.

Jelenlegi műszerellátottságunk, sajnos, már csak gazdasági okok miatt sem tudja követni a rohamosan fejlődő geodéziai és fotogrammetriai műszertechnika újdonságainak beszerzését. Így legfontosabb beszerzéseinket az erdészeti gyakorlatban véleményünk szerint a közeljövőben elterjeszthető, hasznos beszerzésekre kell korlátoznunk. Ilyenek a *Kern DM—501* elektrooptikai távmérő és a *Wild* cég *AVIOPRET APT—1* légifénykép-interpretációs műszere.

Tanszékünkön jelenleg három oktató és egy tanszéki főmunkatárs látja el az oktatás—nevelés—kutatás feladatait.

A közeljövőben nem számolhatunk tanszéki létszámunk bővülésével. Kitűzött feladatainkat a jelenlegi felállásban kell elérnünk. A messzebbi jövőt illetően azonban, mivel oktatóink életkora szinte év pontossággal azonos (40 év), számolnunk kell az utánpótlás problémájával is.

A jövő céljai: az oktatás megújítása a geodézia és fotogrammetria korszerű eredményeire alapozva, elméleti és gyakorlati jegyzetirási tervünk időarányos teljesítése, a hallgatókkal való hagyományos jó kapcsolataink ápolása, s ezen

keresztül tárgyaink jó elsajátítása. Amit a kutatásban feltétlenül tennünk kell: rohamosan fejlődő tudományágunk legújabb eredményeinek adaptálása, népszerűsítése az ágazaton belül, s ez irányban — elsősorban diszciplináris jellegű — kutatások végzése.

Dr. Bácsatyai László

Az erdőműveléstan az erdészeti felsőoktatásunk megindulásával egyidős. Az 1815-ből ránk maradt *Wilckens*-jegyzet igazolja, hogy az „erdőtenyésztés” már jelentős szerepet kapott az erdészettan taglalásában. (A jegyzet legterjedelmesebb II/1 része!) Még *Illés Nándor* 1871-ben írt első magyar nyelvű erdőműveléstanának címe is erdőtenyésztéstan. Az erdőműveléstan elnevezés először az 1872-es reorganizáció során olvasható; a tantárgy magába foglalta az erdészeti állattant és az erdővédelemtant, valamint az erdőtelepítést és a vad- és halgazdaságtant is. Ezek a diszciplínák 1923-tól 1970-ig váltak le a tanszékéről. A tömbösítés során jelenleg külön fatermesztési tanszékcsoport feladata az alkalmazott bio-technikai ismeretek összehangolása, a fejlődés somárpedig ismét nagyobb egység, az Erdőműveléstan Tanszék van kialakulóban.

Mind az oktatás, mind a kutatás során az Erdőműveléstan Tanszék jelenleg két nagy témára összpontosít. Az általános részben az erdőművelés alapjait az erdő ökoszisztéma szemléltetésére és ismertetésére igyekszik fektetni. Alakított ki erdei ökoszisztéma-vizsgálatokat, oktatás során pedig az erdőt környezeti rendszerként fogja fel, a fő meghatározó faállományt, a növénytársulást és az állatvilágot, mint biocönózist vizsgálja, és az anorganikus környezet élőhelyével, a biotoppal szoros kölcsönhatás kapcsolatba, és fejlődésbe állítja. A meghaladott tipológia helyett a hazai táji egységek ökoszisztéma hierarchiáját építette ki és az erdőművelési eljárásokat ezekhez szabja.

Az erdőművelés alkalmazott részében hazánk fő állományainak fatermési és állományszerkezeti feltárását végezzük. Hosszú időtartamú kísérleti területeken adatokkal alátámasztható tapasztalatok nyújtanak lehetőséget az erdőnevelési és erdőfelújítási tevékenység racionalizálásához. A természetes erdőfelújítás és a faállomány-átalakítás tárgyalása során a *fafajmegválasztás* megoldása a kiemelt feladatunk. Különösen a bükkösök és a tölgyesek fatermesztési folyamatainak korszerűsítését tartjuk fő feladatunknak. A magtermelő állományok kialakításától a korszerű nevelővágások bevezetéséig tartjuk kézben és fejlesztjük ezt a témát.

Az erdőesztétika és a természetvédelem hagyományosan kapcsolódik az erdőműveléshez. Az első esetben gyűjtemények kialakításával, a második esetben pedig fél Dunántúlra kiterjedő szerződéses kutatási munka végzésével, az irányelvek kidolgozásával segítjük a védett területek kezelését.

Az erdőműveléstan természetéből eredően igazából csak a terepen, az erdőben sajátítható el. Ezért nagy súlyt helyezünk a gyakorlatok kihasználására; a pontos és lelkiismeretes munkára és a természetszeretetből fakadó hivatástudat elmélyítésére.

Dr. Májer Antal

Az erdőtelepítéstan 1951-ig az erdőműveléstan részfejezeteként került előadásra. Szocialista hazánk nagymértékű erdősítési célkitűzései szükségessé tették, hogy tartalmában kibővítve olyan tantárggyá fejlődjön, amely az erdőmérnökhallgatóknak megadja mindazon maggazdálkodási, csemetetermelési,

erdősítési, védőfásítási, zöldövezeti, homok-, szik-, ártér-, láp-, kopárfásítási elméleti ismereteket és gyakorlati tudnivalókat, amelyekre az erdőmérnökeinknek munkakörük eredményes ellátásához szükségük van. Annak bizonyítására, hogy erdőmérnökeink e feladatoknak megfeleltek, büszkén számolhatunk be közel félmillió ha új erdő telepítéséről és mintegy 600 ezer ha mester-séges erdőfelújításról.

Erdőgazdaság-fejlesztési terveink egyértelműen az erdőterület további növelését, a belterjes erdőgazdálkodást, a fának racionális, komplex hasznosítását irányozzák elő. Ennek érdekében tovább kell fejlesztenünk és tudományos alapokra helyezni az erdősítések célállomány-megválasztási módszereit, amelyek a termőhely termőképességét ökonómiailag és ökológiailag legkedvezőbben hasznosítják és sikeresen valósítható meg gazdaságos gépesített erdősítési technológiákkal.

Tovább kell folytatni elődeink nemzetközileg is elismert tevékenységét az erdészeti melioráció (kopár-, szik-, homok- és védőfásítások) területén, kapcsolódva az országos meliorációs irányelvekhez és környezetvédelmi előírásokhoz. Az ökológiai feltételrendszer kidolgozása (energia- és anyagforgalom folyamatvizsgálata, ökológiai és élettani összefüggések megismerése, hidrológiai kutatások fejlesztése) a jövőben elvégzendő legfontosabb kutatási feladatunk. Ehhez az erdősítéshez kapcsolódó diszciplínák fokozottabb integrációja szükséges.

A fatermesztés fokozásának egyik legfontosabb eszköze a *növénynemesítés*. Az erdészeti növénynemesítést 1967-től önálló tárgyként oktatjuk a tanszéken. Előadó *dr. Tompa Károly* egyetemi tanár.

A jelenleg nemesítéssel érintett fafajok az ország erdeinek mintegy 70%-át adják. További feladataink új fajták kinemesítése, nagy teljesítményű külföldi fajták átvétele, a gyenge hozamú klónok termelésből való kizárása, a szövettenyésztéses kutatások hazai megteremtése.

Dr. Gál János

Az Erdővédelem-tani Tanszék oktató-, nevelő- és kutatómunkáját a fatermesztési tanszékcsoporthoz tartozó keretében, az erdőműveléstani, erdőtelepítéstani és vadgazdálkodási tanszékekkel összehangoltan végzi.

A tanszék ma is oktatott tárgyai közül az állattan és erdővédelem-tan az Erdészeti Tanintézet alapításától, illetve a felsőoktatás megindulásától szerepel az előadott ismeretanyagban. 1865-től pedig már, mint önálló tárgyat oktatják ezeket az akadémia nagynevű tanárai (*Illés Nándor, Fekete Lajos, Vadas Jenő, Téglás Károly*). Az erdei fák betegségeinek (erdészeti növénykórtan) önálló tárgykörként történő oktatása *Kövesi Ferenc* kinevezésétől (1904) a Növény-tani Tanszéken folyt.

Az önálló tanszék felállítására 1922-ben került sor. A földművelésügyi miniszter rendelete úgy intézkedik, hogy 1922. március 1-től az Erdőműveléstani Tanszékből kiválik az „Erdővédelem-tani”, amely az erdészeti állattan és erdővédelem-tan c. tárgyakat oktatja. A tanszék vezetésével *Vadas Jenő*t bízta meg a miniszter. A növénykórtan oktatása viszont 1923-tól kezdődően a Növényélet- és Kórtan Tanszéken folyt.

Vadas Jenőnek az új tanszék alapítása évében bekövetkezett halála után a tanszék élére *Kelle Artúr* került. Őt követően *Györfi János* (1945–1951), *Haracsi Lajos* (1951–1968) és *Igmándy Zoltán* (1969–) látták el a tanszék vezetését. 1933-ban, a Növényélet- és Kórtaninak a Növény-tani Tanszékkel történt

nő összevonása után a kórtan oktatása is a tanszékre hárult.

A faipari mérnökképzés megindulásától (1957) a tanszék látja el a kitermelt, tárolt anyag, a félkész és késztermékek, illetve beépített szerkezetek védelmét ismertető diszciplína (ipari favédelem majd faanyagvédelem-tan) oktatását.

Minőségileg új és egyetemünkön úttörő feladatot jelentett a posztgraduális képzés keretében az *első szakmérnöki szak* megindulása. Az erdészeti növényvédelmi szakmérnökök kiképzése 1974-ben indult meg és az első szakmérnöki diploma kiadására 1976 februárjában került sor.

A tanszék oktatóinak az a törekvése, hogy a nagynevű elődök oktató- és kutatómunkájának méltó örökösei legyenek. Megismertessék a hallgatóságot az erdei ökoszisztémák fontos összetevőjével: az állatvilággal, valamint az erdőt fenyegető betegségekkel az ezek elleni védekezés korunk színvonalán álló módszereivel.

Kutatásainkkal az erdő, a talaj állatvilágának az ökoszisztémákban betöltött szerepét és erdővédelmi kérdéseket kívánunk tisztázni. Ezek közül fontosabban a kocsányos és kocsánytalan tölgy betegségfolyamatainak és károsítóinak felderítése és a védekezési eljárások kidolgozása; ezenkívül pedig a gyomirtási eljárások vizsgálata csemetekertekben és fiatalosokban.

Dr. Igmándy Zoltán.

A 175 éve alapított Erdészeti Tanintézet oktatási anyagában az **erdőhasználat** már külön fejezetként, később külön félévként szerepelt. A tanintézet 1872-ben három önálló tanszékre oszlott, ezek közül az egyik az Erdőhasználat-tani Tanszék volt. Első tanára *Szécsi Zsigmond* Erdőhasználat-tan c. könyve ma is értékes forrásmunka. Az 1923. évi reorganizáció során az érdekelte tanszékek tehermentesítésének céljával jött létre az *Út- Vasútépítéstani Tanszék*, amely az Erdőhasználat-tani Tanszéktől az erdészeti szállítóberendezések, az Építéstani Tanszéktől az út- vasútépítéstani tárgyakat vette át. Első vezetője *Modrovich Ferenc*. A racionalizálásra és hatékonyságra való törekvés vezetett az Erdőhasználat-tani és az Erdészeti Szállítástani Tanszékek rendszerszemléleti alapon történő egyesítésére (1982. ápr. 1.). Így a tőltől a feldolgozásig terjedő munkafolyamat ismertetését, tervezésének és végrehajtásának oktatását egy tanszék végzi.

Az új felfogásnak megfelelő kutatást már 1975-ben megkezdjük. Ebben már komplexen jelent meg az erdőhasználat és az anyagmozgatás. Az erdőfeltárás új elmélete azon a kutatómunkán alapult, amelyet a mezőgazdasági úthálózatok terén végeztünk. A munkarendszerek komplex műszaki-ökonómiai vizsgálata címmel az ötéves terv végére már átfogó jelentést tudunk adni 10 éves munkánkról.

Fő témánkkal szorosan összefüggenek a termelési függvények terén elért eredményeink, amelyek mind országos szinten az ötéves tervek készítésénél, mind a munkarendszerek fejlesztéséről hozott döntéseknél jól használhatóknak bizonyultak.

Oktatásunk az erdőhasználat-tan tárgyban 1976 óta a korábbtól gyökeresen eltérő program szerint folyik, kialakításánál kutatói munkáinkra támaszkodtunk. Témakörünkben szakmérnökképzés is volt. Legfontosabb feladatunknak tekintjük az erdőhasználat, az anyagmozgatás, a feltárás és útépítés egységének megteremtését. Oktatási anyagunkat nem tekintjük még teljesen kiforrottnak, egyes fejezetek még kiegészítésre, illetve átdolgozásra várnak, de tárgyunk karunkon így is azok közé tartozik, amelyek az üzemek és a jövő kö-

Fölmérési gyakorlat

vetelménye szerint a legnagyobb változáson mentek át. Hallgatóságunk hagyományosan nagy érdeklődést mutat a tanszék témaköre iránt. Jelemező, hogy az évfolyam 30–40%-a nálunk szeretné készíteni diplomatervét. Ma már minden évfolyamon van három-öt hallgató, aki a számítástechnikát témakörünkben is alkotó módon tudja alkalmazni.

Dr. Herpay Imre

Az erdőfeltárás és gépesítési tanszékből választották le 1957-ben az **Erdészeti Géptani Tanszéket**. A kezdeti gyors személyi változások után a nagy gyakorlati tapasztalatokkal és szakmai tudással rendelkező *dr. Káldy József* egyetemi tanár szervezte meg a tanszéket, majd látta el vezetését haláláig, 1983. február 24-ig.

A tanszék három tárgyat gondoz, amelyek oktatási céljai a következők:

— A termelékenység emelése, amely az alapvető jelentőségű gépek kiterjedt használata nélkül elképzelhetetlen.

— Az oktatás során utalás történik a gépekkel elérhető teljesítményekre, a legcélszerűbben alkalmazható technológiákra, annak érdekében, hogy a kikerülő mérnökök képesek legyenek a gépek helyes kiválasztására, működésének ellenőrzésére, az egyes szerkezeti részek beszállítására.

— A gépek fokozottabb használata növeli az üzemi veszélyforrások számát, amik baleseteket okozhatnak. A tanszék foglalkozik a balesetelhárítás tennivalóival, eszközeivel, egyszerűen a biztonságtechnikával kapcsolatos teendőikkel.

Érezve a gyakorlat igényét, hogy a hallgatóink minél jobban megfeleljenek a gyakorlat által támasztott követelményeknek az elsőéves hallgatókat a nyári

Gyakorlati oktatás csemeterekben

szünidő alatt egy hónapon át a vépi Mezőgazdasági Szakmunkásképző Intézetben tanítjuk az erdőgazdaság legfontosabb erő- és munkagépeinek alkalmazására betanított munkás szinten.

A rendkívül gyors műszaki fejlesztés szükségessé tette, hogy a kizárólag gépesítéssel foglalkozó erdőgazdasági szakemberek számára tanszékünk posztgraduális képzés keretében több céltanfolyamot szervezzon, valamint más tanszékek által beindított tanfolyamokon a gépesítés racionalizálását oktassa.

A tanszék kétféle kutatást végez. Egyrésztől részt vesz az egyetem IP-kutatási témáiban, az ERTI témavezetésével középtávú kutatási téma résztémáinak kidolgozásában, valamint más intézmények által kért speciális gépesítési problémák megoldásában, másrészt diszciplináris kutatást végez az oktatás anyagának szinten tartása érdekében.

Érezve a tanszék a gyakorlat sürgetését, szeretné a közeljövőben a nappali hallgatók számára beindítani külön tárgyként az „Erdőgazdasági gépek üzemeltetése” című tantárgyat.

Dr. Pirkhoffer János

Az Erdőrendezéstani Tanszék feladatköre az elmúlt évtizedben nagymértékben bővült. A korábban is oktatott erdőrendezéstani és dendrometria mellett a környezetfejlesztés és tájrendezés, valamint a számítástechnika tananyagának kialakítása, fejlesztése és oktatása is a tanszék feladatává vált. Valamennyi tantárgynak reformtanterv szerinti érvényes oktatási programja van.

A tananyag fejlesztését és oktatását széles körű kutató-fejlesztő tevékenység támasztja alá. A dendrometria, faterméstan és számítógép-alkalmazás terén diszciplináris kutatás folyik, a környezetvédelmi és erdőrendezési tudományos munkára egy-egy kutatócsoportot állítottunk be a MÉM és az OKTH támogatásával.

A társtanszékek kutatómunkájában együttműködőként veszünk részt, elsősorban a számítógép-alkalmazás terén.

A nappali képzésen kívül részt veszünk az egyetemi belső továbbképzésben, a levelező faipari üzemmérnökképzésben, a faipari mérnöki kiegészítő képzésben, a mérnöktovábbképzésben és a szakmérnökképzésben. A Környezetvédő és Tájékoztató Tagozatot, valamint a rendszeres erdőrendezési továbbképző tanfolyamokat a tanszék irányítja.

Nevelőmunkánkban nagy segítséget jelent a hallgatókból, oktatókból és kutatókból álló számítástechnikai szakkör, ami — elsősorban tudományos diákköri, diplomatervkészítési és egyéb feladatmegoldó tevékenység keretében — lehetővé teszi a közvetlen, kötetlen tanár—diák viszony kialakulását. Elősegíti ezt az a körülmény is, hogy tanszékünk az erdőmérnökhallgatók valamennyi évfolyamát oktatja.

A közeljövőben tervezzük:

- valamennyi tantárgy 1982-ben korszerűsített oktatási program szerinti oktatását,
- az erdőrendező szakmérnökképzés bevezetését,
- a számítógéppark bővítését,
- a számítástechnikai szolgáltatások kiterjesztését,
- a számítástechnikai mérnöktovábbképző tanfolyamok rendezését,
- az országos szintű erdészeti és faipari modellezésben való részvételünk fokozását,
- külső megbízásos kutatómunka kiterjesztését,
- a jegyzetellátottság javítását,
- korszerű dendrometria és adatgyűjtő műszerpark kialakítását.

Dr. Király László

A vadgazdaságtan oktatásának ismertetését pontosan „Ádámnál” kezdjük: Johann Adam Wentzel Selmece érkező vadásztanítónak 1780-ban, tehát 203 évvel ezelőtt Bajorországból. A címszavakban is hosszú sort Wilckens Henrik Dávid 1808-as tantervével kell folytatnunk, amelyikben megtaláljuk az „erdészeti vadásztan”-t. Három év múlva az udvari kamara kérésére a vadászat külön, rendes tárgyként kerül előadásra. Wilckens utóda, Feistmantel Rudolf a vadászat tudományának nagy teret adott annak ellenére, hogy az erdészetet nem tartotta a bányásztól elkülöníthetőnek, önállónak.

Vadásztan címen heti négy órában oktatta a tárgyat egy-egy félévben Belházy Jenő (1865), Szécsi Zsigmond (1868) és Illés Nándor (1872) is. Vadásztan és fegyvertan volt a tárgy címe 1896-ban, amelyet Csiby Lőrinc adott elő heti három órában, de „... a vadásztan gyakorlati előmozdítása céljából az akadémia vadászterületén vasárnaponként vadászati gyakorlatot tartanak...”

Századunk elején 1904-ben heti két órát kap a tárgy előadója, de ha az 1934-es reform-tantervet nézzük akkor ott különböző szemeszterekre elosztva 1+3+3, azaz 7 elméleti, és 3×2, azaz 6 gyakorlati órában hallgatják a diákok a vadászati, halászati és mezőgazdasági ismereteket. Ez idő alatt Téglás Károly és Roth Gyula neve fémjelezte a vadászati oktatás múltját. Az intézmény egy jól kezelt tanulmányi területen maga vadgazdálkodott a soproni hegyvidéken, akárcsak hajdan, a Selmecebányához tartozó Kisiblyén. Az 1969-ig Erdőműveléstan Tanszék állományából gondozott diszciplína ekkor önálló tanszéket kapott, melynek az 1979-es nyugállományba vonulásáig Bencze Lajos volt a vezetője.

A tanszéken folyó tevékenység és a tantárgy tartalma iránti érdeklődésre mutat a nagy létszámú diákkör, vagy a végzős évfolyamok 10—15%-át kitevő diplomatervezői jelentkezés. A diszciplinát — mely a vadgazdálkodástan I—II. nevet viseli, de a mezőgazdasági és halgazdasági enciklopédiát is tartalmazza — a II. és V. évfolyamon oktatjuk heti három, illetve négy órában. Tanszéki létszámkeretünk négy fő felsőfokú végzettségű és három kisegítő. Kis előadási óraszámunk miatt jelentős az erdő—vad témában folyó komplex kutatásunk. Évente négy tanulmányi vadászatra kapunk lehetőséget a Tanulmányi Állami Erdőgazdaság üzemi vadászterületén.

És, ha végül három kívánságot kellene megfogalmazni, azzal máris készen vagyunk:

- szeretnénk legalább fele annyi órában oktatni ugyanazt a három tárgykört, mint amennyi rájuk biztosítva volt az 1934-es reformtantervben;
- szeretnénk mindössze egyharmadnyi területen önállóan vadgazdálkodni, mint Roth professzor 1927-ben;
- szeretnénk, ha utódainknak nem az elmarasztalás hangján kellene rólunk szólni 175 év múlva, 2158-ban.

Dr. Köhalmi Tamás

Egyetemünk 175 éves jubileuma mellett az Üzemtani Tanszék is jubilál. Erdőgazdaság-politika Tanszék néven 60 éve alakult meg Kaán Károly kezdeményezésére, Lesenyi Ferenc vezetésével. Lesenyi 26 éven át oktatott erdészeti politikai, gazdaságtani és jogi ismereteket. Szakirodalmi munkáiban kiemelkedik a hazai erdőgazdálkodás, a selmecbányai erdészeti tanintézet történetének feldolgozása.

1949—52 között a tanszéki oktatás szünetelt. A tanszék 1953-ban alakult újjá. Vezetője dr. Farkas Vilmos kidolgozta az erdőgazdasági üzemtan I. és II. tárgyak tananyagát és megírta jegyzeteit. Az állandó és változó költségek elméletének erdészeti vonatkozásait kutatta.

1958-tól a tanszék vezetésére dr. Somkúti Elemér kapott megbízást, aki új tárgyként bevezette az erdészeti gazdaságföldrajz oktatását.

Az 1957-ben megindult önálló faipari mérnökképzés 1961-től már a tanszék is érintette. A tárgyak oktatására Hernecki István kapott megbízást. Ő látta el 1966—75. években a tanszék vezetését. A tanszéki tárgyak súlya az oktatásban — a gazdaságirányítás átfogó reformja következtében — erőteljesen növekedett. Hernecki továbbfejlesztette a tananyagot és oktatott mindkét karon. Elindította az operációkutatás oktatását. A fagazdaság rendszerére vonatkozó kutatásokat végzett.

A reform-tanterv bevezetésének évében, 1976-ban dr. Somkúti Elemér kapott megbízást a tanszék vezetésére. Első ízben kerülnek oktatásra az ágazati gazdaságtan, operációkutatás, vezetési ismeretek tárgyak. A tanszék bekapcsolódik — a szakmai továbbképzés mellett — a szakmérnökképzésbe is. 1981-ben beindul a gazdasági szakmérnökképzés. A két karon, három szakon oktatott 14 tárgy, a továbbképzés és a kutatási feladatok alapján a tanszék már ma is intézet jelegű szervezeti egységnek tekinthető. Bővülnek a tanszék nemzetközi kapcsolatai. Több neves szakember címzetes tanári, docensi kinevezést nyer a tanszékre. A gazdálkodásban évről évre nő az ökonómiai, szervezési, operációkutatási, vezetési ismeretek felhasználásának szükségessége, aminek hatására az utóbbi öt év alatt általunk megírt jegyzetek száma 20 fölé emelkedett.

Reméljük, hogy **amilyen mértékben növekszik** a vállalati gazdálkodásban az erdő- és faipari mérnökeinkkel szemben a gazdaságtani tudásuk iránti követelmény, olyan mértékben kap lehetőséget tanszékünk az oktató-, nevelő- és kutatómunka személyi és tárgyi feltételeinek a javítására.

Dr. Somkúti Elemér

A marxizmus—leninizmus oktatása 31 évvel ezelőtt kezdődött az Erdőmérnöki Főiskolán. Tanszéke a politikai gazdaságtan, a filozófia, a tudományos szocializmus és a magyar munkásmozgalom története tárgyakat, valamint egyes speciális kollégiumi témákat oktat — egyidejűleg 14 erdő-, faipari és üzemmérnöki évfolyamon.

Az egyetem hallgatóinak többsége marxista világnézetű, rendszerünk iránt elkötelezett, de vannak kiforratlan, sőt idealista világnézetűek, illetve tapasztalható a polgári ideológia befolyása is. Az előadásokon és gyakorlatokon jó légkör alakult ki. Többféle módszerrel segítjük a nehezebben tanítható anyagrészek elsajátítását. Diaképek, főlíák, hallgatói referátumok, filmek alkalmazásával is sikerül az érdeklődést erősíteni.

Oktató-nevelő munkánk során a figyelmet a társadalom fejlődésének legfontosabb kérdéseire összpontosítjuk. Nyíltan és őszintén szólunk az alapvető gazdasági problémákról, igyekszünk megmutatni azok megoldásának legcélzerűbb, a szocialista építést szolgáló útját és módjait. A tanszékre a négy alaptárgyon és a bevezetésre kerülő szociológián, valamint a speciális kollégiumokon kívül nagy feladat hárul a továbbképzésekben is. Szinte valamennyi mérnököt továbbképző tanfolyamon, valamint a szakmérnök képzésben oktatunk.

A marxizmus—leninizmus egyes alkotórészeihez, az egyes tárgyakhoz hét témában kapcsolódó diszciplináris kutatást végzünk. A kutatási tevékenység az igényeknek és az oktatók érdeklődési körének megfelelően alakul. A kutatási témákból két évtized alatt összesen 209, az elmúlt öt évben 76 cikk, tanulmány jelent meg. A tanszéki TDK-munkában az elmúlt hat évben 56 hallgató vett részt és 43 témából készült dolgozat. Hat hallgató országos fórumokon vett részt.

Dr. Várhelyi István

A tükörrelaszkóp feltalálója — dr. Walter Bitterlich — február 19-én töltötte be 75. életévét. Az erdőrendezésben ma már nélkülözhetetlen műszer szerkesztője a bécsi BODENKULTUR főiskolán kitüntetéssel végzett, majd az osztrák államrendszetben szolgált. Már kora ifjúságától kísérletező hajlamú volt. 1931-ben jött rá, hogy szögszámlálás segítségével optikai erdőbecslés lehetséges. Eljárását a gyakorlatban fejlesztette ki és felfedezését 1947-ben hozta nyilvánosságra. Az általa szerkesztett relaszkóp különböző változatait egy salzburgi finommechanikai vállalattal fejlesztette és gyártatta. 1967-ben kapott meghívást a BODENKULTUR-ra rendes egyetemi tanárnak és 1978-ig vezette a faterméstani tanszéket. (AFZt 1983. 11.).

A vállalat 1962-óta már több, mint 25 000 relaszkópot állított elő és szállított a világ minden tájára; alapítóját — **dr. Benno Hesske-t** — a salzburgi kereskedelmi kamara most ezüstéremmel tüntette ki. (AFZg 1983. 4.).

(Ref.: Jérôme R.)